

Dr. Száva T. Sándor (Bécs)

Zakariás János (1895-1967)

A magyar híradástechnika egyik kiemelkedő egyénisége

A 20. század elején Amerikában sorra alakultak a kereskedelmi rádióállomások, és ennek hatására 1923-ban Magyarországon is megkezdődtek a kísérleti rádióadások. A Magyar Posta külön szervezetet alakított: a Posta Kísérleti Állomást a számára értékes újdonságok bevezetésére. A Kísérleti Állomáson dolgozó mérnökök feladata lett az ország távbeszélő- és rádióhálózatának, a Magyar Rádió stúdióinak, az automata telefonközpontok rendszerének stb. megtervezése, megrendelése, kísérleti darabjainak legyártása. Olyan egyedi és világszínvonalon álló készülékeket is gyártottak, mint például a Magyar Rádió szünetjeladója, és postatisztként dolgozott közöttük a későbbi Nobel-díjas *Békésy György*. Ennek a mérnökgárdának volt egyik kiemelkedő alakja *Zakariás János* gépészmérnök, aki *Tomcsányi Istvánnal*, *Magyari Endrével* és másokkal együtt létrehozta a magyar rádióhálózatot.

Brassóban született 1895. nov. 30-án, *Zakariás János* és *Tutsek Irma* gyermekeként. Szülővárosában érettségizett 1913-ban és utána beiratkozott a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karára. Az első világháború kitérősekor bevonult katonának. Először Galíciába, az orosz és lengyel frontokon harcolt. 1917-ben az olasz frontra küldték, ahol zászlósként szolgált. 1918-ban a Piave-től betegen kórházba szállítják és gyógyulása után leszerelik, így többé nem került vissza a frontra. Kitüntetései: Károly csapatkereszt és sebesülési érem. A budapesti egyetemen 1923-ban szerzi meg oklevelét és utána

rövid ideig a Ganz-Danubius alkalmazottja. 1924-től a Magyar Posta Kísérleti Állomásnál helyezkedett el, ahol az 1923-as évektől kezdve komoly akusztikai tanulmányokat végeztek a rendszeres műsor-szórás bevezetéséért az újonnan felszerelt nagyobb rádióadók (2 KW) segítségével. A Kísérleti Állomásnál olyan híres munkatársai voltak, mint *dr. Magyari Endre* (aki egyben közeli barátja is volt), *Molnár János*, *Tomcsányi István* és *Béla*, valamint a későbbi Nobel díjas *dr. Békésy György*. 1929-től már a Mérnöki Kamara tagja és 1937-től mint a Kísérleti Állomás főmérnöke tanulmányutat tett Londonban, a Marconi cég meghívottjaként. Az 1940-es évtől kezdődőleg mint m.kir. postaműszaki tanácsos dolgozik a Posta Kísérleti Állomásnál. A Magyar Kinotechnikai Társaság választmányi tagja volt.

Részt vett a magyar rádió műszaki felépítésében, az első csepeli adóberendezés, majd a 20 kW-os Lakihegyi adó építésében. Építette a pécsi és a kolozsvári adóállomásokat. A rádió-technika kérdéseiről 12 éven át hetenként tartott előadásokat a budapesti stúdióban „Rádióamatőrposta” címen. A rádiókészülék népszerűsítése, a rádióvétel zavartalanságának biztosítása céljából országos kiterjedésű méréseket végzett.

Az északerdélyi részek visszacsatolása után 1940 őszétől pedig nagyszabású tevékenységet fejtett ki az erdélyi rádióleadók felszerelésénél (elsősorban a kolozsvári és csíkszeredai térségbe) és a rendszeres magyar műsorszórások beindításánál is. Az ő irányítása alatt indult be 1941-ben a kolozsvári Feleki-tetőn felállított rádióadó is, ahová az adókat Kassáról hozatta *Zakariás János*. Ebből az alkalomból írta *Reményik Sándor* a „Rádiószlop a Házsongárdi tetőn” c. versét. A Székelyföld rádiós ellátására tervezett 15 KW-os rádióadó munkálatai megkezdődtek 1942-ben, de a szép tervek befejezésére a háborús események miatt már nem kerülhetett sor, csupán az épület készülhetett el 1944 őszéig. Az eredetileg Csíkszeredának szánt adóberendezés is elkészült, de a nyilas kormány kezébe került, akik Magyaróváron helyezték üzembe. Ez az adó 1945. márc. 20-án befejezte a sugárzást, leszerelték és egy katonai alakulat Nyugatra szállította, további sorsa ismeretlen. A háborút követő években 1952-1954-ben a kommunista hatalom az üres épületet helyrehozatta, más adót szereltetett bele azzal a céllal, hogy mint a média ilyen eszközét felhasználva, megkezdhesse sugárzását saját propagandájának megfelelően. A Feleki adót is leszerelték 1944 végén és nagy nehezen Budapestre szállították, ahol -köszönhetően *Zakariás János*nak (aki elrej-

tette és dugdosta) - átvészelte az ostromot és 1945. május 17-én újra megszólalt Budapest-rádió néven (majd Budapest II.).

Zakariás János a háborút követően 1945-től még egy ideig a Posta Kísérleti Állomás ideiglenes vezetője volt 1946 nyaráig. 1948 végén kinevezték postaműszaki igazgatói rangba, ahol a vezetékes híradás témáin dolgozott. 1955-től a Posta Műszerüzem állományába került csekély fizetéssel (fizetése havi 1220 forint volt), innen is ment nyugdíjba 1960 januárjában.

1920-ban nősült, neje a kolozsvári születésű *Széplaky Margit*. Háború utáni sorsa megbélyegzett, mert a rendszer vezetői igyekeztek az értelmiséget a természetes vezető-oktató szerepétől és tekintélyétől megfosztani, potenciális ellenséget láttak benne. Egyébként ez a sors jellemezte az akkori egész magyar társadalmat. *Zakariás János* a rádión és írott művein keresztül nagyon sokakat tanított, mérnökként is igazi néptanító volt. Nem volt valamiféle megszállott világmegváltó, népnevelő személy. Belecsöppent egy kor adott helyzetébe és becsülettel, kitartással végigcsinálta, amit elvállalt. Csak a rádióban 1926 és 1938 között 375 előadása hangzott el.

Zakariás János híradástechnikai mérnök 1967. okt. 10-én Budapesten hunyt el és a Kerepesi temetőben lett eltemetve. Munkássága szolgáljon példaképül a 21. századi műszaki értelmiségnek is.

